

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

แม่น้ำในโลกนี้ที่ไหลผ่านประเทศต่างๆ มีมาก บางแม่น้ำก็เป็นสายเล็กๆที่ไหลผ่านภายในประเทศเท่านั้น แต่บางแม่น้ำก็เป็นสายยาวซึ่งไหลผ่านหลายประเทศ บางสายก็ไหลผ่านเพียงหนึ่งหรือสองประเทศ บางสายก็ไหลผ่าน 2-3 ประเทศ หรือมากกว่านั้น

ในอดีตไม่มีกฎเกณฑ์เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ จากแบบแผนปฏิบัติ มาเป็นกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นลายลักษณ์อักษรในภายหลัง แต่เนื่องด้วยในอดีตความสามารถในการเดินเรือของแต่ละประเทศในอดีตยังมีไม่มาก จึงไม่ค่อยเกิดปัญหา แต่พอนานไป ชีตความสามารถในการเดินเรือก็เริ่มมีมากขึ้น ก็ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีมากขึ้นตามไปด้วย มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศกันมากขึ้น จึงมีการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศมากขึ้นตามลำดับ ก็ทำให้เกิดปัญหาในการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศได้ เช่น เรื่องสิทธิในการเดินเรือผ่านมีมาน้อยแค่ไหน แล้วมีข้อจำกัดอย่างไรหรือไม่ที่จะไม่ให้เรือของประเทศอื่นผ่านเข้ามาในน่านน้ำของประเทศตน กฎเกณฑ์ต่างๆที่ต้องปฏิบัติตามหากผ่านน่านน้ำประเทศอื่น ข้อยกเว้นในกรณีมีสงครามเกิดขึ้น เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ต้องมาศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

เนื่องจากการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศนั้น หากไหลอยู่ในเขตประเทศไหน ประเทศนั้นก็จะมีสิทธิที่จะเดินเรือในแม่น้ำนั้นได้ แต่ในความเป็นจริงไม่ได้มีการเดินเรืออยู่แค่ในเขตประเทศของตนเองเท่านั้น แต่มีการติดต่อค้าขายกันข้ามประเทศ และเมื่อมีการเดินเรือผ่านประเทศอื่น ก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศนั้นด้วย จึงเป็นที่มาของการทำความเข้าใจการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถเดินเรือร่วมกันอย่างสันติ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประเทศที่ตนผ่าน

ต่อมาได้มีการคิดหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเริ่มแรกก็ทำเป็นความตกลงระหว่างกันเองสองประเทศ มีรูปแบบง่าย ๆ แต่ต่อมาเมื่อเกิดปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการสร้างกฎเกณฑ์เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนขึ้นและเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ในต่างประเทศ จึงมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อจัดทำหลักเกณฑ์ในการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศขึ้นมา ซึ่งเมื่อนำความตกลง หรืออนุสัญญาต่างๆ ในต่างประเทศมาวิเคราะห์ในรายละเอียดแล้ว ก็พบว่ามีความคล้ายคลึงกันอยู่เพียงไม่กี่ประการ ซึ่งเป็นหลักสากล

ประเทศไทยไม่เคยมีความตกลงในการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศมาก่อน พึงจะทำความเข้าใจความตกลงในการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศฉบับแรกก็คือความตกลงในการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่โขง พ.ศ. 2543 เมื่อมาวิเคราะห์ดูแล้ว พบว่า ในความตกลงดังกล่าว นั้น เป็นแต่เพียงกรอบกว้างๆ และมีระเบียบที่รวมลงนามทั้ง 4 ฝ่ายออกมารองรับ ไม่ได้มีหลักเกณฑ์ครบถ้วนตามที่สากลมี จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์ที่มีอยู่ดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ ที่จะทำให้ความตกลงดังกล่าว นั้นครบถ้วน สมบูรณ์ และมีความเป็นสากล โดยการจัดทำระเบียบการเดินเรือร่วมกันทั้ง 4 ฝ่าย หรือจัดทำร่างการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ให้เป็นรูปแบบที่สอดคล้องกับนานาชาติประเทศ ซึ่งในปัจจุบันมีระเบียบว่าด้วยการเดินเรือร่วมกันอยู่ 6 ฉบับ และเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนากฎเกณฑ์การเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศของไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์ของความตกลงต่างๆ ของการใช้แม่น้ำระหว่างประเทศเพื่อการเดินเรือในต่างประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์ของความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่โขง
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศในต่างประเทศ กับหลักเกณฑ์ที่ใช้อยู่ในความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่โขง

4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศที่ใช้บังคับในความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่โขง และระเบียบที่มารองรับ
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบว่าด้วยการเดินเรือร่วมกันในแม่น้ำระหว่างประเทศ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีขอบเขตของการศึกษาวิจัยเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ในการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยศึกษาเปรียบเทียบจากหลักเกณฑ์ตามอนุสัญญาเฮลซิงกิ ค.ศ.1966 อนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำแกมเบีย ค.ศ.1978 อนุสัญญาบาเซิลนอร์ ค.ศ.1921 และหลักเกณฑ์ของต่างประเทศบางประเทศที่น่าสนใจ และเปรียบเทียบกับความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง – แม่โขง พ.ศ. 2543 พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงปัญหาและผลกระทบต่างๆ และนำระเบียบการเดินเรือร่วมกัน ที่ได้ออกภายใต้ความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่โขง มาศึกษาและวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมต่อไป

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

ผู้เขียนได้ศึกษาโดยการค้นหาข้อมูลจากหลายแหล่งด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าจากหนังสือและบทความที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และรวบรวมข้อมูลจากกระทรวงคมนาคม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ค้นคว้าจากเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยการหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์ต่างๆ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ

1. ความรู้และความเข้าใจในหลักเกณฑ์ต่างๆเกี่ยวกับการเดินเรือในแม่น้ำระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นหลักเกณฑ์สากลหรือหลักเกณฑ์ในความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่โขง
2. เข้าใจถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติและปัญหาในทางวิชาการ
3. เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการพิจารณาความเหมาะสมของระเบียบการเดินเรือร่วมกันที่ออกมารองรับกับ ความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่โขง ว่ามีข้อดีหรือข้อเสียอย่างไรและจะนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาความตกลงในการเดินเรือดังกล่าวให้เกิดความสมบูรณ์ มีความเป็นสากล และเป็นธรรมมากยิ่งขึ้นอย่างไร